

Rodna Gruda

Križna jama – biser kraškega podzemlja

Križna jama –The Highlight of the Karstic Underground

Objavljeno dne/Published on: 04.12.2014

Avtor članka/Article Author: Blanka Markovič Kocen, foto: arhiv DPKJ

V trikotniku med Loškim in Cerkniškim poljem ter Bloško planoto leži Križna jama. Svetovno znana kraška vodna jama je dva kilometra oddaljena od vasi Bloška Polica v smeri Loške doline. Njena posebnost je 22 podzemnih jezer s sigastimi pregradami, prek katerih se preliva kristalno čista voda, so nam povedali v Društvu ljubiteljev Križne jame. Ta slovi tudi po najdišču ostankov jamskih medvedov (trenutno največja najdena lobanja jamskega medveda na svetu) ter izjemni pestrosti jamskih organizmov, kar Križno jamo uvršča na četrto mesto na svetu. Jama odvaja vodo južnega roba Bloške planote proti vzhodnemu obrobju Cerkniškega polja.

Križna jama, also known as the Cross Cave, can be found within the triangle in between the karst fields of Log, Cerknica and Bloke. The famous karstic water cave is two kilometers away from the village of Bloška Polica in the direction of the Log karst field. As we were told by the Association of Križna Jama, the cave is known for its 22 crystal-clear underground lakes separated by walls of flowstone. It is also known as the archeological site where cave bear remnants have been found (currently the largest discovered cave bear skull in the world). It is also known for a great diversity of its inhabiting cave organisms, which makes the Cross Cave the fourth most diverse cave ecosystem in the world. The cave channels water from the southern edge of the Bloke Plateau towards the eastern edge of the Cerknica karst field.

Ledená jama

»Prvi znani obiskovalci so bili ljudje iz časa kovinskih dob, tako so arheologi v vhodnih delih Križne jame našli precej starih keramik, najstarejše štejejo okoli 5 tisoč let,« pojasnjuje Gašper Modic, predsednik Društva ljubiteljev Križne jame. Začetki turizma so močno povezani z raziskovanjem. »Prvi podpisi - dokazi 'obiska' jame - so iz leta 1557. Prvič je opisana leta 1832, vodni del, ki je tudi najlepši, pa so slovenski jamarji raziskali šele po letu 1926,« pravi Modic.

Po čem se - razen po velikosti - Križna jama loči od še bolj znane Postojnske?

Sama jama je v primerjavi s Postojnsko drugačna zaradi 22 podzemnih jezer s sigastimi pregradami, prek katerih se preliva kristalno čista voda, ter najdišču ostankov jamskih medvedov. Razlika je tudi v obiskanosti, načinu upravljanja ter ohranjenosti kot taki. Letno v Križno jamo trenutno obišče 7.000 ljudi, Postojnsko-planinski sistem pa letos stokrat več. Način upravljanja je drugačen, saj je DLKJ le skrbnik jame, medtem ko ima Postojnsko-planinski sistem koncesionarja. Po ohranjenosti Križna jama sodi v sam svetovni vrh, saj v jami ni nikakršnega posega (betona, elektrifikacije), medtem ko je zgodba pri Postojnsko-planinskem sistemu popolnoma drugačna.

Kako poteka pot po njej?

V jami je možnih več ogledov. Za začetni enourni ogled so značilne velike dvorane. Drugi rovi so ponekod prekinjeni s sigastimi čoki ali pa skalami, ponvicami in manjšimi kapniki. Že po nekaj sto metrih v jami ni več svetlobe in obiskovalci nadaljujejo raziskovanje s pomočjo ročnih svetilk. Glavni rov se nadaljuje skozi Veliko dvorano proti kapniku Čimborasu, kjer si lahko ogledajo izjemno zanimivost - razstavljene kosti jamskih

medvedov, ki pritegnejo tako s svojo velikostjo kot tudi številčnostjo. Pot se nadaljuje po rovu, ki odvaja vodo iz prvega jezera. S čolnom se podamo na 10-minutno vožnjo po I. jezeru. Po isti poti se vrnemo do izhoda. Tak ogled je primeren za skupine do 50 ljudi. Za daljše ogledje je potreben predhoden dogovor.

Kakšna je temperatura v jami?

Temperatura v jami je vse leto +8° C.

Katera živa bitja najdemo v njej?

Do leta 2000 je bilo v njej odkritih kar 45 podzemnih (troglobiontskih) živalskih vrst, kar jo po pestrosti uvršča na 4. mesto na svetu. Dve živalski vrsti nosita celo njeno ime (hrošček križnojamskibrezokec, križnojamskabelgrandiela). V zimskem času pa je jama drugo največje prezimovališče netopirjev (malih podkornjakov) v Sloveniji.

Kdo skrbi za jamo in kaj vse je treba storiti za ohranjanje te naravne znamenitosti?

Za Križno jamo zgledno skrbi Društvo ljubiteljev Križne jame, ki je bilo ustanovljeno leta 1998. Društvo se predvsem ukvarja z varovanjem krasa (površja in podzemlja), vodenjem obiskovalcev po Križni jami pri Ložu, skrbništvom za ostale jame v sistemu (Nova Križna jama), izobraževanjem in predstavitvami kraškega površja s poudarkom na podzemlju in njegovem varovanju ter čiščenjem jam. Delujemo predvsem na območju Notranjske, pa tudi drugod po Sloveniji in svetu, kjer je kraško površje. Naši člani so na področju svojega poklicnega in prostovoljnega delovanja v okviru društva povezani s krasom; njegovim raziskovanjem, predstavljanjem, varovanjem in čiščenjem.

Naša želja je v naslednjih letih ponuditi javnosti (tako strokovni kot laični) še bolj kakovosten obisk, oziroma pogoje za raziskovanje ter nadaljevati in izboljšati varovanje same - turistične - Križne jame, kot tudi celotnega jamskega sistema in notranjskega krasa. Vsakršno pretirano komercializiranje, povečevanje obiska (še posebej v vodnem delu jame) čez hipotetično mejo (postavljeno na osnovi dolgoletnih izkušenj in meritev), ki jo zagovarja naše društvo, bi ogrozilo jamski sistem in razvrednotilo trud, ki so ga v jamo vložili naši člani kot tudi posamezniki in društvo v 16 letih obstoja.

Med drugim ponujate tudi t. i. alternativne ogledje. kakšni so?

Poleg enournega so na voljo tudi daljši ogledje, in sicer štiriurni ogled zaščitenega vodnega dela jame do Kalvarije, ki ga pripravimo za do tisoč obiskovalcev letno. Zaradi varovanja lahko ta del jame obiše le ena skupina do štirih obiskovalcev na dan. Posebnost tega obiska so podzemna jezera in pregrade. Le-te gradi siga, ki se izloča iz dveh potokov z Bloške planote. Potovanje se konča pri Kalvariji, dvorani, bogati s kapniki.

Druga alternativa je **ogled vodnega dela do Kristalne gore - do sto obiskovalcev letno. Omejitve so enake kot pri prej omenjenem ogledju**. Obisk traja do sedem ur. Gre za nadaljevanje poti od dvorane Kalvarija naprej v Pisani rov. Konec nas vsekakor navduši z največjo dvorano v jami, imenovano Kristalna gora (75m).

Kot zadnja alternativa je do dveurni **ogled suhega dela jame in medvedjega rova, ki poleg klasičnega enournega ogleda jame ponuja ogled Medvedjega rova**, ki je eden od pomembnih nahajališč kosti jamskega medveda v Križni jami.

Za vse obiske zagotovi opremo DLKJ. Obiskovalci morajo imeti seboj imejte dolge hlače, jopo z dolgimi rokavi in dodatne tople nogavice.

Kakšna je »sezona« ogledov Križne jame?

Obiske Križne jame pripravljamo po predhodnem dogovoru. Za enourni ogled sprejememo tudi večje skupine do 50 oseb, za daljše štiri- in sedemurne ogledje pa je obisk omejen na štiri osebe. Omenjeni obisk je omejen tudi s

težo, saj naj ta ne bi presegala 320 kg za vse štiri obiskovalce. Možen pa je tudi posamičen obisk, seveda po predhodnem dogovoru.

Od maja do junija pripravljamo ogled suhega dela jame (enourni ogled) vse vikende in praznike po enkrat, med julijem in septembrom pa štirikrat na dan oziroma po dogovoru.

Kdo so obiskovalci kraških jam?

Obiskovalci kraških jam še zdaleč niso samo jamarji. Križno jamo poleg napovedanih šolskih in drugih skupin obišče največ individualnih gostov. Med sezono so to v glavnem gostje iz tujine. Še vedno prednjačijo gostje iz Izraela, letos pa se je močno povečal obisk iz Francije. Za občane občin Cerknica, Loška dolina in Bloke vsako leto organiziramo tudi dan odprtih vrat. Vse otroke iz osnovnih šol iz že omenjenih občin pa od same ustanovitev društva brezplačno vsako leto popeljemo po suhem delu Križne jame.

